

ХОДАКОВСЬКА Оксана Олександрівна
кандидат філологічних наук, доцент
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основною стилістичною ознакою науково-технічної літератури є стислість викладу матеріалу і чіткість формулювань. Однією із головних відмінностей мови технічної літератури від мови художньої літератури є значна насиченість тексту термінами. Зараз зростає потреба в нових визначеннях, і, відповідно, розширюється словниковий склад внаслідок виникнення нових термінів. Для перекладу науково-технічних текстів потрібне знання нової термінології і вміння точно перекладати її.

Основні вимоги, яким повинен відповідати хороший переклад, полягають у наступному.

1. Правильне розуміння змісту тексту мовою оригіналу.
2. Повна і точна передача тексту оригіналу засобами мови перекладу.
3. Чіткість викладу думки у максимально стислій і лаконічній формі, притаманній стилю науково-технічної літератури.
4. Переклад повинен повністю задовольняти загальноприйнятим нормам української літературної мови.

Для успішного перекладу науково-технічної літератури необхідно:

- 1) добре знати іноземну мову (в тому числі фахову термінологію);
- 2) враховувати граматичні особливості іноземної мови;
- 3) знати правила перекладу;
- 4) уміти користуватися словником (перш ніж відкривати словник, визначати за формальними ознаками, до якої частини мови належить незнайоме слово; знати всі особливості побудови словника);
- 5) добре орієнтуватися в професійній сфері.

Таким чином, студенти повинні оволодіти загальними і специфічними перекладацькими навичками і вміннями. Отже, до змісту навчання перекладу наукових текстів відносимо:

– теоретичні знання про фонетичну, лексичну і граматичну будову іноземної мови (знання лексичних одиниць і граматичних правил, правил словотвору); знання про особливості перекладу наукових текстів (знання про види перекладацьких трансформацій і відповідностей);

– мовні практичні знання (знання способів перекладу – транслітерації, калькування, перестановки, заміни, додавання, опущення, способів описового і антонімічного перекладу);

– екстралінгвістичні знання (інформаційний запас, необхідний для перекладу фахового тексту), які використовуються в процесі розуміння і переформулювання вихідного тексту на мову перекладу, оскільки при перекладі спеціалізованих наукових текстів одних перекладацьких знань недостатньо.

Володіння термінами є найбільш важливим у процесі перекладу фахового тексту. Мовні термінологічні навички передбачають розпізнавання вузькоспеціальних і загальнонаукових термінів та розуміння і вживання термінів певної предметної сфери. У його формуванні увага приділяється вивченню функціонування термінів у автентичних текстах і автоматизму розшифровки і вживання термінів у процесі перекладу.

У процесі перекладу наукових текстів формуються дві групи умінь. До першої групи належить вміння аналізувати текст. До них відноситься здатність:

- виділяти в тексті окремі його елементи: основну думку, ключові слова, окремі суттєві факти;
- отримувати основну інформацію з тексту;
- узагальнювати окремі факти;
- співвідносити окремі частини тексту;
- вибудовувати факти в хронологічній або іншій послідовності;
- групувати факти за будь-якою ознакою;
- поділяти інформацію на «нову» і «знайому»;
- визначати найбільш важливе змістове повідомлення.

Другу групу умінь становить вміння передавати інформацію у формі реферативного та повного письмового перекладу. До цієї групи відносять вміння:

- працювати з довідковою літературою у процесі письмового перекладу;
- здійснювати необхідні лексичні (перестановка, заміна, додавання, опущення, граматичні (перекладацькі) трансформації (перестановка членів речення, синтаксична заміна, заміна форми слова тощо) засобами мови перекладу;
- знаходити правильні вербальні еквіваленти у мові перекладу згідно з контекстом.

Отже, навчаючи перекладу, слід пам'ятати, що для грамотного перекладу необхідні не тільки мовні та мовленнєві навички й уміння у всіх видах мовленнєвої діяльності, а й мовна і мовленнєва (комунікативна) компетенція.

УДК 343.163

ББК 67.99

В 43

Організаційний комітет:

Якимчук М.К. (голова), Нітенко О.В., Барандич С.П.,
Гоменюк В.С., Микитенко В.В., Рудь Н.Г.

Викладання іноземних мов для працівників правоохоронних органів та В 43 сектору безпеки: матеріали міжвузівського методичного семінару (12 жовтня 2017 року). – К.: Національна академія прокуратури України, 2017. – 102 с.

ISBN 978-617-7500-27-7

У збірнику матеріалів міжвузівського методичного семінару «Викладання іноземних мов для працівників правоохоронних органів та сектору безпеки» вміщено виступи й тези його учасників. Захід, що відбувся 12 жовтня 2017 року в Національній академії прокуратури України, було організовано з метою об'єднання зусиль викладачів іноземних мов у вищих навчальних закладах, що здійснюють підготовку особливих категорій слухачів – працівників правоохоронних органів, спеціальних служб та сектору безпеки України, для покращення методики викладання іноземних мов; обговорення та вироблення новітніх методичних прийомів у викладанні іноземних мов; обміну практичним досвідом навчання усіх видів мовленнєвої діяльності; ознайомлення із зарубіжним досвідом викладання іноземних мов для вказаних категорій слухачів.

УДК 343.163

ББК 67.99

Матеріали друкуються в авторській редакції з незначними коректорськими правками. Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр, прізвищ тощо несуть автори.

ISBN 978-617-7500-27-7

© Національна академія прокуратури України, 2017